Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237. Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 185. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 2-го ВЕРЕСНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 2, 1953. No. 185. VOL. LXI.

ГЕН. РИДЖВЕЙ ПЕРЕСТЕРІГАЄ НАСЕЛЕННЯ МІСТ ПЕРЕД ВОДНЕВОЮ БОМБОЮ

Вашингтон. — Ген. Метью Б. Риджвей, новий шеф штабу Армії, перестеріг вчора населення більших міст З'єдинених Держав Америки, — щоб воно, на випадок війни, не очікувало непроникливої оборони перед бомбардуванням атомовою чи водневою бомбою. Він твердив, що успіхи керованих із землі ракет, які автоматично „здоганяють і збивають" ворожі літаки, останнім часом знову поважно збільшилися, але Америка сьогодні ще не встані створити стільки вихідних позицій для ракет, щоб забезпечити повну й непроникливу повітряну оборону для всіх міст. Він не вірить, що теперішні ракетові та інші можливості протилетунської оборони вистачають, щоб це завдання виконати. Ген. Риджвей вважає, що створення непроникливої повітряної оборони для всіх американських міст вимагало б усіх ресурсів країни в рямках континентальної оборони. При цьому ген. Риджвей додав, що воліб би зв'язати ворога боротьбою по можливості якнайдальше від американської території і не обмежувати американської оборони до статичну та своєрідної лінії Мажіно на самій американській території. Свої спостереження щодо повітряної оборони країни висловив ген. Риджвей лише мимохідь, відповідаючи на запити кореспондентів, яких прийняв у своєму бюрі в Пентагоні і яких інформував головно про моральний стан американських збройних сил, що було темою вже раніших тверджень і спостережень відповідальних військових командантів. Ген. Риджвей твердив, що з цією справою він раніше не був досить ознайомлений, перебуваючи в Европі на посту головного командувача збройних сил країн Атлантійського пакту. Теперь його поінформовано й він сам приходить до такого переконання, що мораль в усіх частинах американських збройних сил дещо захитується через невідповідне ставлення збоку публіки та цивільної влади. Ген. Риджвей навів низку обмежень у можливостях та привілеях військової служби, що відбирають атракцію для тих, які хотіли б вибрати собі військову кар'єру. До цього спричиняються також не завжди відповідне ставлення до військової служби деяких членів Конгресу й частинно преси. Нарікання в цьому відношенні видвигали теж попередні шефи штабів і недавно секретар оборони дав виразно зрозуміти, що вживе всіх можливих заходів, щоб „привернути атракцію" військовій кар'єрі й тим самим скріпити мораль в збройних силах.

20-та КОНВЕНЦІЯ ЛІГИ МОЛОДІ ЗАПОЧАТКУЄ ЦЬОГОРІЧНИЙ СЕЗОН

Ньюарк. — Впродовж трьох днів зв'язаного з Днем Праці кінця тижня тут відбудеться 20-та з черги Ювілейна Конвенція Ліги Української Молоді Північної Америки, найбільшої й найбільш заслуженої організації молоді американсько-української генерації, що має за собою велику пророблену працю та чималі заслуги в популяризації українського імени, української культури та української визвольної справи на американській землі. Щорічні конвенції цієї Ліги належать до найбільших атракцій в нашому громадському житті, зокрема в житті молоді, і кожного року стягають тисячі представників з усіх кінців З'єдинених Держав та Канади. Впродовж останніх років Ліга заініціювала і продовжує акцію координації праці всіх організацій молоді, так тут народженої, як і новоприбулої. В програму теперішньої конвенції, яка відбудеться в приміщенні готелю Ессекс Гавз в Ньюарку, входять: відкриття конвенції — відспівання американського національного гимну та молитва, привітальна промова голови Конвенційного Комітету Михайла Тизя, формальне відкриття конвенції головою Ліги п. Вільямом Мюралем, перевірка акредитацій делегатів, вибір конвенційної Президії та звіти поодиноких членів Управи Ліги. В рямках конвенції відбудеться відкрите форум на тему: „Наша молодь", в якому дебати започаткують видатні колишні й теперішні діячі Ліги: адвокат Іван Робертс, Євген Волошин та Честер Монастирський. Участь в дебатах можуть брати делегати й гості. В програму конвенції, крім дальших ділових нарад, вибору нової Управи й т. п., входить великий фестиваль музики й танцю, що відбудеться в залі Моск Театр в неділю 6-го вересня, о год. 2:30 пополудні, і в рямках якого виступлять: скрипачка-віртуозка Донна Гресько, оперова співачка Марія Лисогір, український чоловічий хор з Лігай Велі, українські танцюристи з Ню Йорку та група українських бандуристів під проводом С. Ганушевського. В програмі конвенції, яка закінчиться в понеділок відспіванням українського, канадійського й американського національних гимнів, є теж низка культурних і товариських імпрез, включно з бенкетом у неділю вечорі.

НІКСОН ПРИЗНАЄ СЛУШНІСТЬ ТРУМАНОВІ ЗА КОРЕЙСЬКУ ВІЙНУ

Заст. През. Річард Ніксон

Ст. Луїс. — Віцепрезидент Річард М. Ніксон, промовляючи на річному з'їзді Американського Легіону, заявив, що найбільше теперішнє завдання ЗДА — зберегти всі ті засади, за які 25,000 американських вояків віддали своє життя на полі боротьби в Кореї. Ніксон заявив, що „ми не смімо забувати про ці засади під час переговорів про мир в Кореї". В свойі промові Ніксон твердив, що він оправдує бувшого президента Трумана в тому, що він почав війну в Кореї, бо треба було стримати комуністичну агресію. „Я в багато дечому не погоджувався з президентом Труманом, говорив віцепрезидент, але в справі Корейської війни він мав слушність і заслугову за це на признання, що я роблю ось тут в його поминному стейті". Далі говорив Ніксон про завдання уряду президента Айзенгавера. Ці завдання такі: 1. Не забувати про ті засади, за які згинули 25,000 американців у Кореї. 2. Затримати військову силу ЗДА, бо „наша слабість заохочувала б ворога до атаки". 3. Оборонна сила ЗДА не смів збільшуватись коштом господарської сили країни.

Відповідаючи на закиди проти зменшення видатків на летунство, Ніксон заявив, що 31 грудня 1955 року ЗДА матимуть більше літаків, ніж плянував уряд бувшого президента Трумана, хоч видатки на летунство зменшено. Ніксон боронив конгресові комісії, які вичищують державні установи від комуністів. „Без праці цих комісій, казав Ніксон, ніколи не було б викрито злочину Гісса". Ніксон домагався, щоб переслухування відбувалися чесно і об'єктивно.

ЗАГРОЗЛИВЕ НАПРУЖЕННЯ В ТРІЄСТІ

ЮГОСЛАВІЯ ЗАПОВІДАЄ ВІДКЛИКАННЯ ПОСТАНОВ МИРОВОГО ДОГОВОРУ ЩОДО ТРІЄСТУ; ОБВИНУВАЧУЄ ІТАЛІЮ В ПОРУШЕННІ КОРДОНІВ

Београд, Югославія. — Югославський уряд попередив, що він плянує відкликати й уневажнити ті постанови мирового договору з Італією з 1947-го року, якими встановлено вільну територію Трієсту під наглядом Об'єднаних Націй, як теж свої власні пропозиції для встановлення мішаної югославсько-італійської адміністрації тієї території, створення в окупованій американцями й англійцями „зоні А" югославського „коридору" взаміну за створення осередків італійського населення в югославській „зоні Б" Трієсту й т. п. Саме відкликання й уневажнення Югославією постанов мирового договору з Італією щодо Трієсту не було б жадною подією, бо ці постанови вже були уневажнені Італією та західніми альянтами: З'єдиненими Державами, Британією й Францією, які ще в 1948-му році висловилися на користь включення Трієсту до Італії. Югославія, очевидно, заповідає відкликання тих постанов з думкою про включення Трієсту до Югославії, що виразно стверджує представник югославського уряду, зазначаючи при цьому, що з цього приводу Югославія не думає починати війну. Ця заява представника югославського уряду відносилася до минулотижневих повідомлень, що Югославія приготовляється вінчувати окупувати адміністровану нею трієстську „зону Б" та поставити Об'єднані Нації перед доконаний факт. У відповідь на це повідомлення італійський уряд мав перекинути в район Трієсту ще деякі військові частини. Югославське пресове агенство повідомило, що 23 італійські вояки в околиці Гориці, переступили кордон і зайшли на 50 метрів в глиб югославської території, але були прогнані югославською сторожею. Югославія називає цей випадок „провокацією". Зміну югославського становища відносно Трієсту мав би заповісти президент Тіто найближчої неділі в своїй промові у місцевості Округліца біля італійського кордону, яка перед війною перебувала в Італії й тепер обходитиме річницю своєго „звільнення". Вашингтон з увагою слідкує за розвитком подій у зв'язку з Трієстом і підтримує в цій справі контакт з урядами Британії й Франції. На підставі інформацій своїх представництв у Римі й Београді, державний департамент висловив переконання, що „ситуація в Трієсті не є така загрозлива, як могла б здаватися".

Мек Карті обвинувачує двох урядовців армії у підривній діяльності

Ню Йорк. — Голова Постійної Сенатської Слідчої Підкомісії, сенатор Мек Карті заявив, що тепер відбувається переслухування двох урядовців армії, — жінки й мужчини. Їхніх імен не вивлено і усе слідство провадиться при закритих дверях, — проте сенатор стверди, що ці урядовці займали впливові становища в квартирмайстерстві у Ню Йорку й часто могли виїжджати закордон, маючи вгляд в пересування військ у Кореї та в інших країнах. Вони також знали про положення військових таборах в ЗДА і були пов'язані з комуністами, хоч самі заперечують свою приналежність до комуністичної партії.

Корейські альянти радитимуть далі у Вашингтоні

Об'єднані Нації, Н. Й. — Як відомо, Об'єднані Нації призначили 17 народів репрезентувати сторону Об'єднаних Націй на політичній конференції у справі миру в Кореї. 16 із тих держав, що брали активну участь в бойових діях, рішили зібратися в середу 2 вересня у Вашингтоні, щоб нарадитись над місцем, де мала б відбутися згадана конференція. Тим часом генеральний секретар ОН Гамершилд переслав, з дорученням Генеральної Асамблеї ОН, урядам Північної Кореї і комуністичного Китаю до відома постанови Асамблеї, м. і. про можливість участи СССР у політичній конференції, якщо „друга сторона" забажає собі цього. Невідомо, чи ця „друга сторона", себто комуністи, приймуть лише до відома постанови ОН, чи зажадають доповнення конференції якимись іншими членами. В такому випадку секретаріят ОН переслав би відповідь комуністів 16-ти державам, делегатам ОН. 17-ою державою є Південна Корея, однак вона не була і не є членом Об'єднаних Націй і тому мабуть не братиме участь в початковій стадії нарад у Вашингтоні, хоч державний секретар Дж. Ф. Доллес задумує запропонувати, щоб Південну Корею було запрошено до участи в усіх нарадах для визначення часу і місця конференції. За текстом договору про перемир'я політична конференція не може розпочатися раніше, як 28 жовтня ц. р. Південна Корея хотіла б, щоб політична конференція відбулась на території З'єднинених Держав, в Гонолюлю або Сан Франсіско, а найрадше недалеко Об'єднаних Націй, коли не в самому Ню Йорку, то близько нього. Самі ж З'єдинені Держави не дуже захоплені пляном, щоб така конференція відбулась в ЗДА, бо тоді найкали б сюди численні комуністи з Совєтів, Китаю і Північної Кореї. Невідомо теж, яке місце запропонують самі комуністи.

Підозріла недуга совєтського посла в Тегерані

Тегеран, Іран. — Совєтський амбасадор в Ірані, Анатолій Лаврентьєв, тяжко занедужав. В іранських урядових і чужинецьких дипломатичних колах кружляє поголоска, що це — не недуга, а наслідки спроби самогубства, що її доконав був Лаврентьєв. Лаврентьєв, якому тепер 50 років, мав спеціяльного „пеха" в своїй дипломатичній кар'єрі. В 1948 році, якраз тоді, коли Тіто зчинив „бунт" проти червоної Москви, він був совєтським амбасадором в Югославії. До Тегерану він прибув 26 липня ц. р., коли відкривались найкращі перспективи для комуністів, що постійно збільшували свої впливи у зв'язку з політикою Моссадека. Москва сподівалася, що Іран незабаром стане республікою, а її диктатор Моссадек уважатиме себе ще більше від комуністів, але Моссадек опинився у в'язниці, а комуністична партія опинилася в підпіллі. Лаврентьєв був колись совєтським білоруським міністром закордонних справ, і в цьому характері брав участь в конференції у Сан Франціско, де засновано Об'єднані Нації, потім мав „пеха" в Югославії, став віцеміністром закордонних справ у Москві для східних справ, був послом в Чехословаччині й Румунії, врешті перенесли його до Ірану. Совєтська амбасада заперечила офіційно поголоски про його самогубство, але зрештою не можна сполучитись ані телефонічно, ані особисто ні з совєтською амбасадою, ані амбасадором.

В Совєтах відбулася п'ята проба атомової бомби

Вашингтон. — Комісія Атомової Енергії повідомляє, що Совєти перевели п'яту пробу атомової бомби. Це сталося 23 серпня ц. р. П'ятий вибух на території Совєтів був „звичайним вибухом атомової зброї". Урядове повідомлення про цю експлозію звучить так: „23 серпня 1953 року на російській території відбулася атомова експлозія. Вона подібна до тих експлозій, які недавно відбувалися в Неваді в ЗДА, і, здається, належить до середніх вибухів. Якщо це виявиться правдою, то не буде дальше повідомлень про ці вибухи, хібащо буде отримано важливіші інформації в цій справі". Це вже п'ята проба атомової зброї в Совєтах. Перший атомовий вибух відбувся там 22 вересня 1949 року, і тоді про нього повідомляв президент Труман. Дальші вибухи відбулися з 3 і 22 жовтня 1951 року. Четвертий вибух відбувся 12 серпня цього року, і тоді Комісія Атомової Енергії повідомляла, що це був вибух водневої бомби. Про цей вибух совєтів голова Комісії Атомової Енергії адмірал Луї Л. Стравс за кілька годин після того, як Москва похвалилась перед світом, що й вона має водневу бомбу. Вибух атомової бомби висилає в повітря радіоактивні хмари, і спеціяльні апарати занотовують радіоактивність на тисячі миль від місця вибуху. Урядово не подано до відома, в який спосіб викривають совєтські вибухи атомової чи водневої бомби, як теж не подано подробиць про самий вибух.

Комуністи намагатимуться просякнути в лави інших партій

Ню Йорк. — Місцевий комуністичний часопис „Ди Дейлі Воркер" доражує членам комуністичної партії скерувати свою енергію на опанування ключевих позицій в демократичній партії, щоб зробити цю партію більше „прогресивною". Такий самий заклик був звернений до місцевих комуністів п'ятнадцять і двадцять років тому, коли комуністи розпочали наступ на американську Партію Праці, й коли їм вдалося засісти в цій партії впливові становища. Щоправда, членство в Партії Праці було значно менше, як в Демократичній, яка в самому Ню Йорку нараховує понад два мільйони осіб.

Спека в Ню Йорку триває другий тиждень

Ню Йорк, Н. Й. — Бюро Погоди повідомляє, що спека в Ню Йорку осягнула рекорду щодо довготи і висоти. Вона триває другий тиждень, і вже п'ятий день температура вища за 95 степенів. У 1944 році від 10 до 17 червня температура в Ню Йорку була вища за 90 степенів. Найгірше те, що Бюро Погоди не може потішити мешканців Метрополі, що кінець спеки зближається. 31 серпня термометер підніссся до 97 степенів в Ню Йорку, а на летовищі Ля Гвардія температура доходила до 99.8 степенів, в Ньюарку— до 102 ст., в Елізабеті до 101 ст. Внаслідок спеки багато підприємств відпускали з роботи вчасніше своїх службовців, а в підприємствах з охолодженим повітрям службовці й робітники не радо залишали працю, боячися виходити на розпечений вуличний брук. Фармери і садівники повідомляють про великі шкоди на полях і в садах, бо овочі та збіжжя дуже потерпіли від спеки.

Комуністи: об'єднання Кореї — це її „внутрішня справа"

Токіо. — Північно-корейський комуністичний прем'єр Кім Іль Сунг заявив, що його уряд буде противитися „закордонній інтервенції" у справі об'єднання Кореї на майбутній політичній конференції. Це, мовляв, внутрішня справа обох частин Кореї і ні одна чужинецька країна не має права в цю справу втручатись. Таке послання передав Сунг ще в першому тижні серпня ц. р. на засіданні Центрального Комітету Північно-Корейської Робітничої (Комуністичної) Партії. Заява північно-корейського прем'єра є першою вказівкою на тактику, що її стосуватимуть комуністи на політичній конференції, яка має завести остаточний мир в Кореї. Ця заява суперечить становищу Сингмана Рі, який уважає, що єдиним найпростішим шляхом до об'єднання Кореї є переведення на всьому її просторі вільних виборів під наглядом Об'єднаних Націй чи взагалі невтральних міжнародних чинників. Іль Сунг зазначив, що він допускає мирну розв'язку справи об'єднання Кореї при безпосередніх розмовах північних і південних корейців.

Тим часом далі йде виміна полонених. На останньому засіданні мішаної альянтсько-комуністичної комісії комуністи заявили, що вони повернуть всіх полонених, які бажають вернутися додому, включно з тими, які були засуджені за різні провини на в'язничні кари. З альянтського боку заявлено, що альянти зроблять те саме. При останній виміні комуністи відіслали ще 400 полонених, у тому числі 250 південних корейців, 100 американців, 25 англійців, 20 турків і 5 австралійців. Найближчим разом мають вернутися ще 100 американців.

Франція протестує проти участи націоналіста з Марокко

Об'єднані Нації, Н. Й. — Французи оголосили скаргу, що Рада Безпеки ОН порушила зобов'язуючі дипломатичні звичаї, допускаючи на своє засідання Агмеда Балафрея, генерального секретаря марокканської самостійницької партії, який прибув літаком, щоб взяти участь в дебаті над внеском арабських держав, що на денний порядок поставити справу Марокка, де — мовляв — Франція, незаконним ув'язненням султана Могаммеда бен Юссефа, наразила на небезпеку світовий мир. Балафрей, заявляють французи, може сидіти серед публіки на галерії, але не в залі нарад між учасниками Ради Безпеки. На те делегат Лібанону, д-р Малік заявив, що Балафрей є членом лібанонської делегації. Французький делегат не задовольнився цією відповіддю, бо це, мовляв, невидана річ, щоб якась держава включала до своєї делегації „втікачів", але представник Пекистану став в обороні Балафрея.

Комуністична небезпека в країні зростає — твердить генеральний прокуратор

Вашингтон. — Генеральний прокуратор Герберт Бравнел, під час одного з пресових інтерв'ю, заявив, що комуністична небезпека в країні зростає й „тепер являє більшу загрозу, ніж-колинебудь". „Я припускаю, що їх є більше в робітничих профспілках, ніж дебудь інде", — підкреслив Г. Бравнел. На це, у зв'язку з недавніми закидами на адресу протестанських духовних, генеральний прокуратор отримав запит, чи не найбільше їх є серед клиру, на що дав заперечливу відповідь. Говорячи про силу комуністів, Г. Бравнел ствердив, що після того як почав діяти акт Смита, комуністи краще зорганізувались і увійшли в підпілля. Хоч вони при цьому втратили назовні багато членів (75,000), але ці особи є метою посиленої комуністичної пропаганди. Тих же членів, що залишились вірні комуністичній партії, краще зорганізували свої сили й їх шпигунська діяльність тепер особливо замаскована.

БАНДУРИСТИ, МІНСЬКИЙ, ПОНЕДІЛОК — ВИСТУПЛЯТЬ НА КІНЦЕВО-ТИЖНЕВИХ ІМПРЕЗАХ В СОЮЗІВЦІ

Три вільні від праці дні з кінцем цього тижня у зв'язку з Днем Праці та продовжування спека заповідають великий рух в Союзівці, вакаційно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу при вступі в гори Кетскил біля Кергонксону, де купальний басейн, вигідні і численні приміщення, спортові майданчики та великі лісисторорисні простори дають найкращі можливості відпочинку та задовільного проведення вільного часу. Управа Союзівки зі свого боку подбала, щоб в тому часі гості й відвідувачі в Союзівці мали відповідну мистецьку й культурну розвагу. І так, в суботу вечорі виступить в Союзівці з оригінальною програмою група бандуристів під проводом п. С. Ганушевського, а в неділю вечорі відбудеться знову концерт відомого нашого соліста-баритона п. Михайла Мінського, сполучений з виступами нашого знаменитого фейлетоніста, гумориста й артиста в одній особі, п. Миколи Понеділка. Вечірні ватри під вільним небом, товариські забави й танці доповнюватимуть цю велику програму з кінцем цього тижня і дадуть кожному нагоду провести час з найбільшою користю та вдоволенням. Треба сподіватись, що з цих можливостей під кінець цьогорічного сезону скористає якнайбільша кількість наших громадян з усіх околиць. Управа Союзівки повторює своє прохання, щоб ті, які плянують залишитись в Союзівці довше, ніж на один день, і бажали б скористати з нічлігу, повідомили про це наперед поштою або телефоном на адресу: Ukrainian Nat'l Ass'n Estate, Kerhonkson, N. Y., або телефоном: Kernhonkson, N. Y. — 5641.

Допомога від ЗДА Іранові запевнена

Вашингтон. — У Вашингтоні очікується рішення про уділення допомоги Іранові, що має наступити відразу після отримання вісток з Тегерану про результат розмов, що там відбуваються. У розмовах з новим прем'єром країни беруть участь представники Адміністрації Закордонних Операцій. Як досі відомо, під час переговорів не заторкуються побічні питання, а вирішується лише головна тема — признання допомоги Іранові. Також справа суперечки між Британією і Іраном із-за нафти не становить тепер перешкоди для признання помочі цій обідній країні. Адміністрація Закордонних Операцій перебирає завдання Агенції Взаємної Ради Безпеки й займається справами допомоги закордонним країнам в військовій, економічній і технічній ділянках.

В АМЕРИЦІ

● Фахівці повітроплавства добачають у майбутньому широке застосування гелікоптерів на північних обширах Канади. Вже тепер в провінції Альберта почали вживати гелікоптерів для ведення різних наукових дослідів, а в майбутньому вони стануть щоденним комунікаційним середником на величезних північних обширах, що не мають доріг і дальших шляхів сполучення.

● Джеймс Кромвел, б. посол ЗДА в Канаді твердить, що з вини А. Гісса не були здійснені пляни викликать в Кореї повстання проти японців. А. Гісс тепер відбуває кару за злочин кривоприсяги.

● Податок з прибутків дав за минулий бюджетний рік, який закінчився 30 червня цього року, 10,542,000,000 долярів. Це на сім відсотків більше, ніж в минулому бюджетному році.

● 2,000 психологів з'їхались на наради до Монтреало в Канаді. Там відбуваються дев'ятнадцяті збори Міжнародного Конгресу Психологів, що започаткувалися 1889 року в Брюсселі.

● Шікаго затурбоване припускально великим рухом під час близького святкування Дня Праці. Вже наперед обраховано, що під час трьохденного свята, може втратити життя 400 мешканців цього міста.

● Президент Айзенгавер був присутній на відкритті праць над великою греблею на Ст. Луї Крік. Нова гребля має створити величезний збірник води, який стане добродійством околиці.

В СВІТІ

● В Совєтах заведено офіційно 8-годинний день праці у державних установах, від 9 до 6 години, а на провінції від 10 до 7, з одною годиною перерви. За працю понад 8 годин мають нібито платити окремо. Це стосується лише високих урядовців, що досі в багатьох установах працювали від 2-ої попол. до пізньої ночі.

● Совєтський уряд вперше в останніх роках запросив західний дипломатичний корпус взяти участь у відкритті сезону в Большому Театрі в Москві.

● У Москві відкриють цього тижня урочисто новий будинок університету, що його фронтова вежа матиме 32 поверхи. Ректор університету, Іван Петровський, хвалився, що московський університет — більший від нюйоркського Колумбійського, дарма, що Колумбійський університет поміщається у 82 будинках а московський у 32-ох.

● 8 американських полонених із комуністичного полону зібрали, зараз же після виходу на волю, 2,079 долярів для одного японця, який — перебуваючи також в комуністичному полоні — був перекладачем між американськими полоненими й китайськими комуністами. Своїми перекладами він відповідей і бажань американців він „значно полегшив їм життя".

● Голляндські княгині — Беатриче й Ірина, вернулись до столиці Голяндії Гаага, щоб взяти участь в святкуваннях 73-их роковин життя їх бабуні, колишньої королеви. Княгині перебували на ферієх у ЗДА.

● Совєтська преса передрукувала — пропускаючи неприємні для Совєтів уступи — статтю американського промисловця Ернеста Веєра, президента Нешенел Стіл Корпорейшен, в якій він порушає Америці органiзувати переговори з Совєтами на платформі „дай-бери". Він уважає, що тепер добрий час для розмов з СССР. Американський стальний потентат надрукував приватно цю статтю у 200,000 примірниках і передав її також совєтським журналістам в ЗДА.

● Над північною частиною Філіппін перейшов тайфун. Вітер набрав сили 140 миль на годину. З надія, що він не допустить до філіппінського порту Баско.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАШІ ПРИЯТЕЛІ

Українці, за всією правдоподібністю, здобули нового американського приятеля для української визвольної справи. Є ним п. Пол Тровст, один з директорів новозбудованого „тирнпайку" в Ню Джерзі та республіканський кандидат на губернатора цього стейту. До такого висновку можна було прийти на прийнятті, що його влаштував минулої неділі на честь п. Тровста стейтовий Український Республіканський Комітет в Нюарку.

Правда, п. Тровст, як і кожний відповідальний політик, був дуже обережний в своїх висловах і запевненнях. Він, сказавши багато дечого доброго про потреби стейту та його дальшого розвитку, висловився на користь „політики визволення" й зокрема ствердив, що „З'єдинені Держави Америки, в своєму власному інтересі та в інтересі вільного світу, не можуть ігнорувати факту, що 45 мільйонів українського народу за залізною заслоною ведуть затяжну боротьбу за визволення з-під комуністичної диктатури і вони повинні дати тому народові всю можливу допомогу". Це не могло бути тільки пропаґандивне твердження і його навряд чи викликала сказана на тому самому прийнятті заввага п. Германа, колишнього директора Крайового Комітету Республіканської Партії, що 20 мільйонів американських виборців чужонаціонального походження дуже часто перерішують вислід виборів в країні. Бо, промовляючи на користь американської допомоги українським визвольним змаганням, п. Тровст „признався", що він був у Вашинґтоні і мав спеціяльні наради з такими виправданими вже українськими приятелями, як сенатори Смит і Гендриксон, обидва з Ню Джерзі.

Звичайно, поки п. Тровст прийшов на те прийняття в його честь, він раніше мусів відповідно поінформуватись про українців в Америці й про український нарід та його змагання взагалі. А хто матиме такі інформації й сам є американським патріотом, той не може не стати приятелем українців і їхньої справедливої справи.

Таким чином вже до досить довгого ряду американських приятелів України, серед яких згадати б тільки сенаторів Смита і Гендриксона, проф. Кларенса Меннінґа й п. Едварда О'Коннора, конґресменів Смита й Керстена та багатьох-багатьох інших, долучується ще один американець, який, без уваги на вислід недалеких виборів на губернатора в Ню Джерзі, готов залишитись приятелем і виявити свою приязнь при відповідній нагоді.

Україна завжди мала дуже багато ворогів, але мало щирих приятелів. Тому кожна нова людина, що спроможна збагнути трагічну долю України та їй співчувати, заслуговує на нашу найбільшу увагу. Але ми рівночасно повинні пам'ятати, що приятелі — як кажуть — в городі не ростуть. Їх треба шукати й здобувати. Недільна імпреза в Нюарку доказує, що в теперішніх обставинах одним з найкращих і найуспішніших засобів та метод у здобуванні американських приятелів для української справи є активна й зорганізована участь американських українців в загальноамериканському суспільному й політичному житті.

Між нами немає багатих меценатів, щоб мільйоновими пожертвами на американські гуманітарні, виховні чи інші цілі звертати увагу на українську справу. Багато щодо цього роблять наші репрезентативні централі — Український Конґресовий Комітет і Злучений Український Американський Допомоговий Комітет. Але не менше можуть зробити й місцеві українські організації, зокрема такі, як в Нюарку, себто стейтові Українські Комітети обидвох великих партій, Республіканської й Демократичної, чи місцеві українські демократичні та республіканські клюби. Їх активна участь в американському політичному житті, зокрема в передвиборчих сезонах, влаштовувані ними принагідні зустрічі й прийняття, особистий контакт членів таких комітетів і клюбів з місцевими чи стейтовими представниками обидвох партій, забезпечування їх відповідними інформаціями та літературою, а головно товариські взаємини з ними, — все це зможе збільшити круг американських приятелів України, так потрібних не тільки самій Україні, але й Америці.

Від часу визвольних українських змагань в першій світовій війні, праця американських українців та їх репрезентацій завжди мусіла йти в двох напрямках: 1) здобувати американських приятелів для української справи й 2) боротись з всілякими ворожими тій справі, як і самій Америці „колонами". Цю працю треба продовжувати й посилювати всіми нашими засобами, які поважно зросли із збільшенням нашої громади. Зустріч в Нюарку є одним з численних прикладів, як нам можна й треба здобувати нових приятелів.

24 більйони на школи

Лі М. Торстон, комісар виховання в новоствореним департаменті здоров'я, освіти й добродійности, проголосив у Вашинґтоні шкільну статиститяку на наступний рік, з якої виявляється, що інвестиція капіталу у школи в цілій країні досягне висоти 24 більйони долярів. З цієї суми вкладено в публічні елементарні й середні школи 16 більйонів, а в приватні й парафіяльні школи — півтора більйона. Вклад в університети й колеґії, кількість яких досягає цифри 1,200, виносить шість з половиною більйонів. Разом вклад в американські школи охоплює 24,000,000,000 долярів.

Тому, що ще за адміністрації през. Трумана складено пляни для допомоги університетам і колеґіям з федеральних фондів, а багато громадян противляться федеральній допомозі, щоб не обмежувати свободи навчання в високих школах, заінкорпоровано недавно Раду Фінансової Допомоги для Виховання, яка почне свою працю від 15 вересня для заохочення публіки складати пожертви на утримання університетів та колеґій у цілій країні. Елементарні й середні школи утримуються, як правило, громадами („муніципалами") і тому мають назву „публічних шкіл", а крім того існують окремо першо- й другоступневі школи приватні або церковно-парафіяльні, утримувані з відповідно призбираних добродійних фондів.

Коли на першому місці згадується фонди на утримання шкіл, то мимохіть виринає питання, скільки то молоді виховується в тих школах у цілій країні?

На це дає відповідь Виховне Бюро при згаданім департаменті у Вашинґтоні, оприлюднюючи, що призбирані наперед відомості передбачають 36,949,700 учнів, тобто 23,1 відсотка усього населення З'єдинених Держав, яке, як недавно урядово стверджено, досягло 160,000,000 душ. У 1952-53 шкільному році число студентів у школах дало цифру 34,993,100. На наступний 1953-54 шкільний рік передбачається таку кількість учнів у школах на цілому обширі ЗДА:

В елементарних публічних школах — 23,369,000; у приватних і парафіяльних школах — 3,417,000; в окремих „резиденціяльних" школах для виїмкових дітей — 65,000; у взірцевих школах при вчительських семінаріях і інших школах — 43,600; в індіянських школах — 36,700, разом в першоступневих школах — 26,931,300 дітей. У другоступневих — середніх — школах передбачається: в публічних школах — 6,421,000 учнів, у приватних і парафіяльних — 818,000, у спеціяльних школах — 11,100, у школах вправ при учительських каледжах — 44,800, в індіянських — 7,000, разом усіх учнів в середніх школах — 7,302,400.

В колеґіях і університетах передбачена кількість 2,500,000 студентів, в торговельних каледжах — 131,000, в школах для медсестер і ін. подібних — 85,000.

Якщо брати до уваги кількість студентів у високих і спеціяльних професійних школах, то треба ствердити, що це справді імпозантна цифра, одначе вона замала в порівнянні з запотребуванням Америки під теперішню пору. Комісар виховання з департаменту здоров'я й освіти твердить, що хоч у минулому шкільному році закінчили вчительські факультети 45,700 кандидатів та кандидаток, то найближчого шкільного року забракне в елементарних школах 72,000 учительських сил. Не зважаючи на те, що американські громадяни спричиняються більше, ніж громадяни інших країн, до виховання дітей, все таки замало ще у школах кляс, щоб примістити всіх, що зголошуються на науку. Минулого шкільного року добудовано 50,000 кляс при існуючих школах, попереднього року — 47,000, а наступного року треба буде ще 50,000 кляс. Минулого року громадяни заплатили на побудову і утримання нових кляс в елементарних школах на пів більйона більше, ніж попереднього року, а на утримання публічних елементарних та середніх шкіл і на побудову нових шкільних будинків вони витратили впродовж року сім з половиною більйонів долярів.

Так виглядає американське шкільництво в цифрах. Це важливо знати громадянам під теперішню пору, коли З'єдинені Держави перебирають на себе ролю провідника цілого вільного світу. Для сповнення великих завдань треба в першу чергу подбати про підготову відповідних сил. Пересічні сили використовує нація для утримання свого звичайного громадського життя, а для складання плянів, переводження дослідів і роблення винаходів підбирає спеціяльні таланти та їх відповідно винагороджує фінансово. Це інвестиція капіталу й таланту на майбутнє, що колись оплатиться стократно.

Приглядаючись загальній американській шкільній справі, треба провідникам української громади в Америці призадуматися, як забезпечити українське громадське життя на майбутнє. Цього можна осягнути в першу чергу школою й тому кожний шкільний рік повинен позначитися масовим посиланням дітвори українського роду до українських шкіл там, де вони існують і організацією нових шкіл, там, де їх потрібно.

Юрко Степовий

Плювок у Панмунджомі

Пильно стежачи за перебігом виміни полонених між альянтським та комуністичним командуванням у Панмунджомі, 25 числа місяця серпня ми натрапили на ганебний випадок, в зв'язку з яким хочемо дещо розповісти. Цей випадок полягав у тому, що дванадцять комуністичних вояків, щойно звільнених з полону, коли прибули на вантажному авті до місця обосторонньої виміни, тут же на очах міжнародної комісії почали плювати в обличчя американського полковника ЛеФевра і південно-корейського старшини. Коли, сказано в пресовому повідомленні, американський полковник запротестував перед комуністичними старшинами проти такої поведінки полонених, то вони, ніби, заборонили їм „плювати, але заборона не вплинула.

Про цей інцидент американський полковник повідомив своє начальство, і очевидно комуністичному командуванню буде переслано офіційний протест, бо ані полковник, ані південно-корейський старшина не хотіли вживати на місці рішучих заходів, щоб уникнути скандалу.

Зрештою, нас не цікавить хамство китайських вояків, бо ціла комуністична система є найбільшим хамством у світі. Нас так само не цікавить проявлене ними дикунство, бо ціла комуністична система є витвором найдикішої азійсько-московської бестії, що називається большевизмом. А нас цікавить цей факт зовсім з іншого боку. Ці плювки ми розглядаємо не як приватну справу баби Палажки, яка плюнула через тин бабі Парасці за те, що вона перебила її курчаті ніжку. Ні, інцидент у Панмунджомі набирає міжнародного значення, бо то був відвертий плювок большевицької Москви в обличчя Вашинґтону. В обличчя найбільшої світової потуги, що уособлює собою світову свободу, на яку звернені очі мільйонів людей, що стогнуть під московсько-большевицьким окупаційним чоботом. І обмежитися звичайним дипломатичним протестом, — це значить утратити в очах мільйонів людей свій престиж, показати свою безнадійну слабість в очах тих, які дивляться на Америку, як на рятівницю від большевицької заглади. А проте, не сумніваємось, що весь цей інцидент таки закінчиться звичайним обміном дипломатичними нотами.

Хто ж навчив отих комуністичних китайців чи корейців плювати в обличчя своїм противникам?

Людина, мало обізнана з совєтськими методами виховання і навчання вояків, може кваліфікувати цей випадок просто як хуліґанський вчинок збаламученої комуністичної юрби. Але це зовсім не так. Це — вияв узаконеної комуністичної моралі і довгорічного виховання людей.

„Порадник виховання молодих бійців", написаний С. Степановим, а виданий видавництвом Київської особливої воєнної округи за 1935 рік, повчає, що совєтський боєць ніколи не здасться ворогові в полон, а стріляє до останнього набоя; коли набої вичерпаються, то б'є ворога цівкою рушниці або кулаками; коли ж боєць поранений, він гризе ворога зубами, а якщо не може, то плює йому в обличчя (цитуємо з пам'яти).

Тепер зрозуміло, звідки походить отой плювок у Панмунджомі? Як бачимо з наведеного уривку із офіційного совєтського підручника для молодих бійців, той плювок не був випадковим і не був придуманий якимсь неписьменним і темним, як дванадцята година ночі китайцем, чи корейцем, а то був вислід совєтського виховання, що його здобули вони від совєтських політруків, то — вислід московської школи, яка офіційно заперечує участь Совєтського Союзу в корейській війні.

Українська наука під московсько-большевицьким гнітом

Перед нами свіже число київського журналу „Вісник Академії Наук УРСР", ч. 5, 1953. Досить переглянути тільки одно це число, щоб мати уявлення про стан української науки під совєтами.

Б. Зав'ялов у статті „Поліпшити видавничу діяльність Академії Наук УРСР" подає такі цифрові дані, що свідчать про занепад української науки за останні роки: 1950 р. видано 210 праць, 1951 року — 180 праць, 1952 — 135. До найвизначніших праць, на думку Зав'ялова, в першу чергу належить праця В. В. Данилевського під досить характеристичним заголовком: „Винайдено в Росії". З відділу технічних наук всі праці російською мовою. Серед наукових періодичних видань Академії Наук (список їх на останній сторінці) всі видання російською мовою! Нема ні одного періодичного видання з українознавства. У видавничому пляні Академії Наук всі праці російською мовою: П. П. Єфименко — Первобытное общество, М. Підоплічка — Грибная флора грубых кормов, Воробйов — Типы лесов Европейской части СССР. Далі йде перелік кількох праць ботаніки та з технічних наук, — і всі також російською мовою. Навіть Підоплічку та Єфименка примусили писати і видавати свої праці „на общепонятном". Але ці автори значно щасливіші від своїх колеґ — істориків, мовознавців та літературознавців, бо тематика їх статтей принаймні незалежна від московської пропаґанди.

Найгірше нашим історикам. Їм доводилося в 1952 році працювати над такими темами: „Значення геніяльної праці Сталіна „Економічні проблеми в СССР" для розвитку історичної науки"; „Віковічна дружба російського та українського народів"; „Викриття українського буржуазного націоналізму в питаннях історії УРСР".

Не ліпше становище й інших гуманітарних відділів. Інститут мовознавства вивчає такі проблеми: історія українсько-російських мовних зв'язків; боротьба проти залишків марризму, проти виявів українського буржуазного націоналізму в радянському мовознавстві. Ті самі теми мав і Інститут Літератури: українська література в боротьбі проти українського буржуазного націоналізму; зв'язок української літератури з російською. Не відставав від інших і Інститут мистецтва, фолкльору та етнографії: основна і... єдина тема, над якою він працював минулого року, має таке формулювання: „провідна роля передового російського мистецтва в розвитку українського мистецтва". Та й Львів підтягався до загального шаблону. Інститут суспільних наук у Львові працював над темою: „віковічна дружба російського та українського народів". Навіть якийсь Ф. Жилко примушений був розпочати своє, як сказано в статті, „глибоке наукове вивчення полтавсько-київського діялекту" не так, як колись вивчали, а по-новому: „в світлі геніяльної праці Сталіна" з мовознавства.

На основі „геніяльних праць" Сталіна готується до видання курс „Історії УРСР", при чому, як зазначає автор статті, „особливу увагу приділено висвітленню в курсі історії дружби російського та українського народів та викриттю буржуазно-націоналістичних теорій в історичній науці." І навіть, як інформує нас той же автор, „на основі геніяльної праці Сталіна „Марксизм і питання мовознавства" розроблюється питання про формування української народности". А ми ще додамо від себе, що на підставі тієї ж „геніяльної" праці розробляються диявольські пляни про ліквідацію і знищення української національности.

Пляни на 1953 та наступні роки нічим не відрізняються від минулорічного пляну, тільки незначна варіяція в заголовках, але зміст той самий. От, наприклад, Інститут історії Академії Наук УРСР готує до друку цілу низку праць, „присвячених видатній історичній події — 300 роковинам возз'єднання українського народу з великим російським народом". Крім великого збірника праць Інституту, вийдуть у світ ще дві книги І. Крип'якевича з такими заголовками: „Богдан Хмельницький" і друга — „Зв'язки Західньої України з Росією до 1654 року".

Акад. М. Возняк змушений також підспівувати в тон генеральній лінії партії: він пише і готує до друку працю на тему: „Іван Франко — популяризатор передової російської літератури".

Але московським фашистам цього не досить! І вони ще і ще раз закликають „підвищити політичну пильність і повністю зжити безтурботність". Московські політкомісари ніяк не можуть задовольнитись навіть такою „працею" Академії і ставлять перед українськими вченими завдання „рішуче викривати реакційні ідеалістичні теорії, нещадно боротися з проявами українського буржуазного націоналізму, безрідного космополітизму, буржуазного об'єктивізму та волюнтаризму".

Така гірка дійсність в сучасній Україні, таке жалюгідне становище українських науковців, змушених насильством і терором, замість наукових праць, писати пропаґандивно-аґітаційні большевицькі „праці" і нещадно фальшувати в них справжню науку.

Г. М.

Революція в телевізії

НБС (Крайова Радіова Компанія) сповістила про те, що, після довгих дослідів, їй повелося приготовитись до надавання в телевізії кольорових програм. Вістка ця затурбувала підприємців і власників телевізорів, яким незабаром доведеться переробляти свої апарати на кольорочутливі.

НБС плянує розпочати кольорові телевисилання 28 вересня, якщо до того часу все буде узгіднене з Федеральною Комісією Зв'язку. Ця комісія вже погодилась на впровадження особливої системи, яка дозволятиме власникам звичайних телевізорів, приймати також програми кольорові, звичайно не в кольорах, але в чорно-білій відбитці. Крайова Комісія Телевізійної Системи, припускає, що переходова доба у вживанні теперішнього типу телеапаратів продовжуватиметься ще досить довго.

Очевидно, в телевізії відбудеться ця сама боротьба, що відбувається між чорно-білим і кольоровим фільмами, і що ще й досі не закінчилась перемогою кольорів. Ще донедавна у кіномистецтві панував звичайний фільм і всі нагороди за артизм припадали йому, включно з великим образом „Діти раю". Лише величезне вдосконалення кольору, який чимраз більше наближається у фільмі до природних відтінків, що найкраще виявляє свіжий фільм „Мулен Руж", — вирішує боротьбу на користь кольорових образів.

Ще тяжча буде перемога кольору в телевізії, коли зважити, що власники телевізорів намагатимуться якнайдовше затримати свої коштовні апарати й використовувати їх при застосуванні теперішньої техніки.

Прихильниками новинки в телевізії стануть або заможні люди, або ті, що набуватимуть уперше апарат, — а таких в ЗДА мало, і серед них знайдуться у великій мірі люди з нашої нової еміґрації.

Це все зважують керівники телевізії і вишукують шляхи безтурботного впровадження нового винаходу. Окрім того, що кольорові програми деякий час висилатимуться в простір дотеперішним „однокольоровим" способом, у великих містах, насамперед в Ню Йорку, будуть діяти невеличкі кінотеатри, де глядачі оглядатимуть телевізійні програми, що їм ще недоступні вдома. Бож продукція кольорових сприймачів ще не вдосконалена й в продажу з'являться вони можливо лише в наступному році.

Тихцем вже виготовлено кілька телевізійних кольорових програм, але лише про одну з них, висвітлену кілька днів тому для представників преси в Ню Йорку й оперту на опереті „Святий Юрій і дракон", стало відомим, як про революційне досягнення сучасної техніки. Глядачі висловили признання технічним досягненням, хоч деякі кольори, як червоний, ще надто різкі. Себто, що й тут повторюються ті самі недомагання, що помічались на первісних кольорових фільмах, різкість яких межувала з неестетичністю.

Поруч з впровадженням тривимірного фільму, кольорова телевізія становить найновіший здобуток фізики світла, що говорить про невсипучу працю людського розуму, який непереставно поширює людські завоювання в природі.

А майбутня статистика розводів виявить, скільки родинних непорозумінь буде спричинено новим винаходом. Бо тяжко припускати, щоб новочасна пані дому задовольнилась перестарілим однокольоровим телевізором і не вимагала від свого впертого чоловіка „маленького" видатку на новий апарат.

Лев Ясінчук

ШКІЛЬНА ОСВІТА НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

(3)

Петро Могила погодився злучити цю школу з школою Богоявленського братства й 1632 р. переніс її на Поділ залишаючи керму об'єднаної школи в своїх руках. Коли ж він пізніше став київським митрополитом, то в його руках була керма всього культурного руху в Києві. В 1694 році перемінилася ця колеґія в академію (звичайно звану „могилянською") рівну краківській.

Академія згуртувала цвіт української науки й письменства. Число її учнів сягало до 2000, хоч після полтавської катастрофи впало до 160. Але в другій половині 18 ст. число учнів знов зросло до тисячки. Викладачами в ній були світочі тогочасної науки: Сильвестер Косів (пізніший митрополит), Інокентій Гізель, Лазар Барановський, Иоанікій Галятовський, Варлаам Ясинський, Осип Кроковський та інші. Митрополит Рафаїл Заборовський, що причинився до розквіту академії м. ін. відбудовуючи її будинки, подбав про таких учених богословів того часу, як Митрофан Довгалевський, Михайло Козачинський та Юрій Кониський. Двері академії стояли отвором для молоді всіх суспільних верств з селянством включно. Приїздила тут на науку молодь й з інших південно-слов'янських країв.

Навчання в академії спиралося на богословські науки й обмежувалося спочатку до граматики, реторики, поетики, діялектики, логіки й філософії в їх середньовічно-схолястичному оформленні. Грецька й латинська мова були тут основними предметами, а польська — як помічна. Це давало учням змогу доповнювати свою освіту читанням книжок, що їх у той час ще не мала українська наука й література.

Академія добре підготовляла для студій в заграничних університетах. А такі виїзди молоді стали в 17 і 18 ст. звичайним явищем. Їхали на науку не тільки діти старшин-землевласників, але й простих козаків, міщан і селяни. Серед учнів академії були пізніші культурні діячі, письменники, провідники та полемісти, як Антін Радивилівський, Семен Полоцький, Степан Яворський, Дмитро Туптала, Теофан Прокопович. Григорій Сковорода, пізніший російський письменник Ломоносов і навіть у будуччині найближчий повірник гетьмана Івана Мазепи та його безпосередній наслідник Пилип Орлик. Могилянська академія розсівала світло науки й освіти довкруги поза межі України — на Сербію, Волощину, Московію.

Тому, що кількість студентів („спудеїв" — як їх звали) зростала, П. Могила не бажав обмежитися на самому Києві. Він відкрив першу філію тієї школи у Вінниці, у Вознесенському монастирі (1634 р.). Коли ж 1638 р. багата власничка містечка Гоща на Волині, Раїна Соломорецька, створила там Свято-Михайлівський монастир з вимогою, щоб у ньому була школа, Могила скористав з того й переніс туди школу з Вінниці. В Гощі вона пробула до кінця 17 ст., не зважаючи на воєнні лихоліття й татарські напади. Філія київської школи була теж у Крем'янці (1636) й Білгороді.

По зразку київської школи основувала церква школи на Лівобережжі. Архиєпископ Лазар Баранович, що піклувався школою в Новгороді Сіверському, переніс її 1689 року до Чернігова. Пізніший єпископ Иоан Максимович перетворив цю школу в 1700 році на колеґію, що проіснувала, як семінарія, аж до революції 1917 р. В 1727 р. білгородський єпископ Епіфаній Тихорський оснував колеґію в Харкові, — її називали навіть академією. Вона була головним освітнім центром Слобожанщини аж до оснування університету. Між її викладачами був і Григорій Сковорода. 1738 р. заходом єпископа Арсенія Берла, постала семінарія в Переяславі, що до 1862 р. була освітним осередком Полтавщини. В тому році її перенесли до Полтави. В цій семінарії Гр. Сковорода якраз розпочав свою виховно-научну працю. Т. зв. Слав'янську семінарію відкрито в Полтаві 1779 р.; її переіменували на „катеринославську". З цієї школи вийшов Іван Котляревський.

Кожна з тих шкіл була складена по зразку київської Академії, кожна мала однакову назву кляс. Основним предметом навчання була література з її різними галузями (граматика, синтаксіс, піїтика, реторика). Мова німецька, французька і грецька викладалися там, де були підхожі викладачі. В Харківській колеґії була навіть кляса малювання й мистецтва.

Наслідком війни Хмельницького з Польщею багато шляхти загинуло, деякі відреклися своєї віри й національности, а деякі потратили свої мастки. Дуже поменшилися ряди тих, що піддержували культуру. Зубожіло теж і міщанство, тимто й їхні братства підупадали, зменшилось число шкіл по містах. Парафіяльні школи задержалися головно по селах на Правобережжі й у Галичині.

По містах творилися школи „греків в унії сущих", як казали. Вони теж мали релігійно церковний характер під кермою оо. Василіян. Ці школи розбудовувалися по містах усієї України на Правобережжі (Канів, Умань), а навіть на Литві й Білорусі (Вильно, Мінськ). Їх режим і методи значно поправилися, особливо від часу створення в Польщі „Едукаційної Комісії" (постановою сойму 1773-1775). Ці школи простояли декуди аж до часів сучасного старшого покоління.

Коли академія починає відставати від життя, тоді провідні діячі, як гетьман Розумовський, носяться з думкою перемінити академію на університет та ще створити університети в Батурині й Чернігові. Але ці задуми не здійснилися. Щойно 1805 р. станув університет у Харкові, отже на Слобідщині, що підлягала московській владі, а не на Гетьманщині. Козацька Держава мусіла вдоволитися Могилянською академією, але й у ній завели 1763 р. російську мову навчання, а від 1810 р. перемінили її на богословську академію, а її філії на богословські семінарії.

В 1740-1748 р. на просторі сімох полків Гетьманщини було 866 шкіл на 1099 поселень. Навіть на Січі оснував отаман Петро Кальнишевський школу, що продержалася до зруйнування тієї кріпості. Кількість і якість шкіл в Україні викликала подив у чужинців, як маємо на це свідоцтво сирійського архидіякона Павла Алепського з рр. 1654 і 1656 р.

Він вступив на українську землю в Рашкові над Дністрам і зразу помітив високий рівень культури. „Починаючи цим містом — записує Алепський у своєму щоденнику — себто по всій козацькій землі, ми помітили прегарну рису, що нас дуже дивувала: всі вони, за малими винятками, навіть здебільшого їх жінки та дочки, вміють читати та знають порядок богослужби й церковний спів. Крім того священики вчать сиріт та не дозволяють, щоб вони тинялися по вулицях". Всі тодішні школи удержував нарід з власного почину й на власні кошти.

І. Я. Хамуляк

СПРАВА ДЛЯ ВСІХ ВАЖЛИВА

Сила і повага кожного народу росте, звичайно, завдяки різним елементам, що їх зумовлюють. До таких елементів належить зокрема, спортове життя, чи стисліше спортові осяги даного народу. Їх ніколи не можна легковажити. Не повинні й ми легковажити тут в Америці значення українського спорту, якого б то не було роду.

В цій статті хочемо зупинитися над проблемою українсько - американського спорту, в першу чергу — над одною з основних передумов його розвою на терені Ню Йорку і Метрополії, а саме на придбанні спортової площі. Дозволимо собі заявити, що справа придбання спортової площі на терені Ню Йорку й Метрополії — це справа не лише українських спортовців, але всього нашого загалу, справа, що повинна лежати на серці кожного із нас.

Український Спортовий Клюб, якого всі тут згадують як Юкраїніанс, був прийнятий до професійної Ліґи, під умовою, що матиме свою власну або контрактово винайняту площу. Через те, що УСК виєднати площі не зміг, справа з прийняттям закінчилася негативно. Не відчуваючи твердого ґрунту під ногами, Український Спортовий Клюб, замість рости, буде занепадати. А це зовсім не в інтересі нашої громади.

Маючи свою площу, ми можемо наше спортове життя розбудувати значно краще, а українські спортовці під українсько-американською фірмою збільщуватимуть нашу силу і респект до нас серед інших. І це — не лише мрія, але досвід з того, що було навіть тоді, коли умовини розвою нашого спортового життя були дуже важкі.

Футболісти УСК здобули того року не лише мистецтво своєї Ліґи, але й чаші. Наші сітківкарі також доволі успішно писувалися на своїх конкуренціях. Може не завжди здобували мистецтво, але завжди стояли в ряді якщо не найкращих, то одних з найкращих спортових дружин. Це все — завдяки жертвенності і любові до спорту поодиноких людей. Але, на жаль, немає в нас зрозуміння, що спорт — це справа нас усіх і ми всі мусимо стати до помочі для розбудови українсько - американського спортового життя.

Дехто скаже, що мовляв, не можна зробити всього нараз: спершу Народний Дім, а потім інше. Це правда, що не варто багато починати відразу, але, скажімо, пластова оселя заіснувала як факт, не зважаючи на те, що Народний Дім також поволі реалізується. Значить, кожна із тих справ має своїх фанатиків, має своїх гарячих реалізаторів, які діють незалежно один від одного. Тому ми особисто переконані, що організація фондів для закупна власної спортової площі зовсім не пошкодить мобілізації фондів для закупна Народного Дому, бо ми зовсім не хочемо цим сказати, що такий стан є добрий, але він є як факт, і ми не всилі його змінити, навіть коли б у тому напрямі робили величезні зусилля.

Придбати спортову площу для українсько - американських спортовців — це рівночасно придбати площу для пікніків, здвигів чи подібних справ. Тоді стан нашого громадського майна серйозно скріпиться. Йде лише про практичне переведення того задуму. Провід УСК повинен скликати в найближчому часі ширші збори громадянства, представити йому справу, дати практичні інформації, обрати Діловий Комітет і справу пустити в рух. Ми переконані, що вона можлива для реалізації, і то в короткому часі, що є теж дуже важливе.

Ми переконані, що публічна опінія стане по нашому боці. Але треба опрацювати належний плян і довести його до серця в першу чергу тих гарячих фанатиків нашого спорту, що їх бачимо на всіх наших спортових імпрезах, а також до нашого громадянства, яке в міру спроможности допоможе те діло зреалізувати.

НОВИЙ УРЯДОВИЙ ЦЕНТР ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ХРОНІЧНИХ ХВОРОБ

Недавно відкритий Клінічний Центр Служби Народного здоров'я в Бетізда, Меріленд, є інституцією для вивчення причин, діягноз, профілактики та лікування довготривалих хвороб. Такі хвороби, як рак, серцеві, артрит та нервові недуги, становлять тепер найбільший відсоток каліцтва і смерти в Америці.

Новий центр різниться від звичайних великих шпиталів, де на першому місці стоїть допомога хворим та лікування їх, а вже на другому — наукові досліди. В новому центрі якраз навпаки. Його 14-поверховий будинок, що коштував 64 мільйони долярів, має 1,100 лябораторій, а вмістити може тільки 500 хворих.

Туди приймають тільки таких пацієнтів, перебування яких у клініці може допомогти науковцям в їхніх дослідах та клінічному вивченні їхньої хвороби. Пацієнтів призначають до нової клініки лікарі, шпиталі або медичні школи з усіх місцевостей З'єдинених Держав, за згодою самих пацієнтів. Лікування безплатне. Пацієнт, перебуваючи в клініці, мусить брати участь у спільних зусиллях розв'язувати найголовніші проблеми, що стоять тепер перед медициною. Кожний крок у лікуванні має бути роз'яснений хворому, і він знає, що коли способи профілактики та лікування його хвороби будуть знайдені, це допоможе безлічі інших людей позбутися цієї самої хвороби.

В минулому Служба Народного Здоров'я відіграла головну ролю в боротьбі з такими хворобами, як дифтерит, віспа, малярія, різні види тифів. Більшість з них не є вже такими небезпечними, як колись, і пересічний вік людини значно збільшився. Тому дослідна праця наших медичних наукових сил почала концентруватись на хронічних хворобах. Більшість з цих хвороб справді роблять життя людини, особливо в старшому віці, іноді дуже нещасливим.

Служба Народного Здоров'я розпочала працю на цьому важливому полі біля двадцяти років тому. Постановою Конґресу в 1937 р. був зорганізований центр для боротьби проти рака. Пізніше був зорганізований Національний Інститут Здоров'я для дослідної праці в галузі боротьби з іншими затяжними хворобами. Новий Клінічний Центр, без сумніву, стане в великій пригоді для поборювання страшних хвороб.

Служба Народного Здоров'я, як відділ новоствореного Департаменту Здоров'я, Освіти та Допомоги (колишня Федеральна Забезпечувальна Аґенція), має багато інших завдань, крім дослідництва. Вона забезпечує правну допомогу в портах, куди прибувають нові імігранти, дає інформації з різних галузей життя, допомагає виконувати програми народного здоров'я в співпраці з федеральними та льокальними відділами, опікується пацієнтами по шпиталях, доглядає за виконанням різних санітарних та профілактичних законів тощо. Проте, дослідницька праця в галузі народного здоров'я давно вже становить одну з найголовніших ділянок її праці.

(Загальна Рада)

ШЕФИ ДИРЕКЦІЇ ЗАКОРДОННИХ ОПЕРАЦІЙ НА ТЕСТАХ

Директор Закордонних Операцій Гарольд Е. Стассен зарядив, щоб усі його 1,700 службовиків пройшли провірку своєї інтеліґентности при допомозі окремо складених тестів. Таку провірку пройшов і сам директор Стассен та С. Д. Джексон, дорадник Білого Дому в справах психологічної війни. Після цих тестів Джексон заявив, що вони буля „огидні", і хотів задладатися з Стассеном, що він не зможе відповісти задовільно на всі питання тестів. І Стассен потвердив, що тести були надто трудні. Він має звільнити з своєї організації коло чотириста службовиків, і вислід тестів має допомогти йому, кого треба б звільнити. Стассен потішив своїх службовиків, що він буде вирозумілий при звільнюванні і буде брати до уваги під час звільнювання ще й інші моменти, а не тільки вислід тестів. Стассен обіцяв, що оголосить вислід своїх тестів.

● **Бувший скарбник** стейту Ню Джерзі Нютон Л. К. Баббі домагається, щоб у середніх школах стейту навчали їзди автом. Досі на всіх 380 середніх шкіл в цьому стейті, тільки у 68 школах навчають учнів їздити автом.

● **Генерал лейтенант** Ерл Е. Партрідж заявив, що ЗДА приготовані до атомової війни, коли її накине ворог.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОМІТЕТ ДЛЯ ВИЗВОЛЕННЯ ВІД БОЛЬШЕВИЗМУ ПРИПИНЮЄ ДОПОМОГУ КЦАБ-ові

Американський Комітет для Визволення від Большевизму випустив під датою 27-го серпня ц. р. таке повідомлення до преси:

„Від свого постання в 1951 р. Американський Комітет для Визволення від Большевизму непохитно змагав до своєї цілі у підтримуванні важливих і демократичних сил серед еміграції з СССР, щоб уможливити їм взяти більш успішну участь у боротьбі проти большевизму. Більше як два роки Комітет терпеливо підбадьорював переговори між відповідальнішими й більш репрезентативнішими політичними групами, росіян і неросіян, у спробах знайти порозуміння щодо устійнення принципів які дозволили б співпрацювати одним із одними та з Комітетом у протибольшевицьких діях. Шляхом дискусій і нарад осягнено дуже поважний поступ у вирівнянні суперечних поглядів та в устійненні бази для співпраці.

Від початку Комітет керувався деякими основними принципами, що їх відповідальна американська опінія уважає істотними для творчої співпраці з еміґрацією в осягненні проголошених ним цілей. Він уважає, що майбутня структура й управління територіями, які складаються тепер на СССР — це питання, що може бути вирішене тільки мешканцями тих територій після відзискання ними свободи вибору, і він відмовився зв'язуватися з такою розв'язкою того питання, яку поручає будьяка окрема група чи партія на еміґрації. Він настояв на тому, що ніяка група ані партія на еміґрації не може домінувати у веденні дій, що їм Комітет дає свою підтримку. Вкінці Комітет послідовно намагався об'єднати для протибольшевицької боротьби можливо найширше представництво різних демократичних елементів, що існують на еміґрації.

У жовтні 1952 чотири російські і 5 неросійських національних груп погодились на політичну платформу й установили Координаційний Центр Антибольшевицької Боротьби. Комітет негайно збільшив свою допомогу тому Центрові й висловив надію, що нові групи будуть туди допущені, щоб він став кращою репрезентацією еміґрації. Однак з початком червня 1953 року, в часі, коли розпочалися були переговори щодо допущення до Центру кількох важливих національних організацій, Центр розколовся на дві опозиційні ґрупи, з яких одна складалася з трьох російських і одної національних ґруп, а друга — з чотирьох національних та одної російської організації. Після того та колишня група, що була одною з тих російських організацій, які розкололися, запросила 7 інших організацій підтримати її й проголосила, що вона є продовженням Координаційного Центру для Антибольшевицької Боротьби, тоді як друга група дійшла до згоди на загальній платформі з національними групами, що брали участь у переговорах з Центром, і зорганізувала спільний Комітет з ними для оформування нової організації під назвою Міжнаціональний Антибольшевицький Координаційний Центр. Від часу розламу у Центрі Американський Комітет робив постійні заходи довести до розмов між різними угрупованнями, щоб осягнути розв'язку труднощів, які стали на дорозі до створення об'єднаного фронту.

Коли ці заходи залишались безуспішними впродовж довшого часу, Комітет не мав іншого виходу, як ствердити, що нема безпосередніх виглядів на створення об'єднаного фронту еміґрації. Він не погоджується з існуванням двох груп, з яких жадна не являє собою одностайної репрезентації еміґрації, що спричинилася б до успішного переведення боротьби з большевизмом. Тому Комітет вважав себе зобов'язаним повідомити всіх членів первісного Центру, що поки вони не полагодять своїх розбіжностей і не осягнуть порозуміння щодо сформування одного центру, всі підмоги, видавані Комітетом для влегшення співпраці демократичних сил на еміґрації будуть припинені з днем 31 серпня. Коли не прийде до такого порозуміння, то Комітет буде з прикрістю примушений припинити всяку допомогу.

Треба висловити жаль, що політичні сили еміґрації не знайшли в собі стільки передбачливости і державницького думання, щоб відкласти набік свої внутрішні суперечності та сполучитися в теперішньому часі у спільному фронті проти Кремлю. Рідко коли був догіднійший момент для протибольшевицької акції. Совєтський режим є в розпалі боротьби за наслідство; невдоволення і неспокій проявився в небувалих розмірах у під'яремних країнах. У цій ситуації еміґрація, якщо б вона була готова об'єднати свої сили, має реальні можливості завдати сильні удари терористичному режимові в Совєтському Союзі. Невдача еміґрації об'єднатися в цьому критичному часі, може тільки спричинитися до скріплення Кремлю в сіянні роздорів і поширюванні сварок серед еміґрації й в перешкоджуванні еміґрації грати ту ролю, до якої вона покликана і яку могла б авторитетно відіграти в боротьбі за визволення від большевизму.

1 березня 1953 Радіо Визволення почало висилати свої послання надії і свободи до народів Совєтського Союзу. В цьому зусиллі воно дістало було співпрацю і пітримку від Координаційного Центру. Комітет бажає участи всіх кваліфікованих сил еміґрації в цій діяльності і радий би привітати співпрацю існуючих груп.

Комітет видає це повідомлення до еміґрації в бажанні щоб його становище стало цілковито ясне. Коли теперішні угруповання зможуть погодитись на об'єднання сил в протибольшевицькій боротьбі, Комітет відновить свою матеріяльну допомогу. Він готовий співпрацювати з політичними групами еміґрації, але тільки на базі взаємної співпраці. Комітет рішений продовжувати допомогу в боротьбі проти большевизму".

● **У Франції** обнижено ціни на всі ґатунки м'яса на 10 відс. починаючи від 8 вересня. Поза цією знижкою залишається найвищий ґатунок різаного м'яса.

● **Бувший воєннополонений** вістун Голмквіст заявив після прибуття до ЗДА, що він і його товариші були на кораблі тих бувших „проґресивних" полонених, які над ними знущалися в комуністичному полоні.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Англії

З'ЇЗД КОДУС-у

Дня 18 липня 1953 відбувся в залі СУБ черговий З'їзд Комісії Допомоги Українському Студентству у В. Британії. Нарадами проводив інж. Д. Скоропадський.

Звіт з діяльности Екзекутиви КОДУС обіймав час від 1. 2. 1952 р. до 1. 7. 1953 р. Звіти загальний та касовий складав секретар уступаючої Екзекутиви мґр. Т. Данилів. Згідно тих звітів КОДУС у звітовому часі займався допомогою для українських студентів у В. Британії, так матеріяльною як і моральною, заохочував студентів до студій, впливав на це, щоб в міру можливости студенти вибирали студії якнайбільш корисні з точки погляду нашої національної справи та проводив акції і старання для зібрання фондів, потрібних на ведення згаданої праці. У звітному часі КОДУС мав 6 стипендистів, в тому 5 стипендій повних і 1 півстипендія. Із тих стипендистів 5 студентів студіювало у В. Британії, а 1 в Ірляндії. Висота повної стипендії для одного студента виносила 150 фунтів річно. Крім цього, КОДУС виплачував своїм стипендистам підмогу на шкільні та іспитові оплати, які виносили кругло 40 фунтів річно на студента. Загалом у звітовому часі видано на стипендії 1521 фунтів, на іспитові і шкільні оплати 180 фунтів, на дрібні позички і допомоги 35 фунтів.

Другою формою допомоги студентам, була поміч в оформлюванню документів та полагоджуванню різних формальностей у зв'язку з їх стараннями одержати стипендії в Еспанії та Бельгії. Такої допомоги у звітовому році уділено 13 особам. 5 з цих осіб є вже на студіях в Еспанії, решта чекає на полагодження їх справ.

ВИСТУП УКРАЇНКИ В ТЕЛЕВІЗІЇ

31. 7. 53 в год. 8:30 веч. в рямцях великої загальної програми про збігців та пересілених осіб „Спешел Інквайєрі" виступила п. Лідія Калюжна та в короткій 3-хвилинній гутірці з'ясувала типовий приклад перебігу життя українського еміґранта — викиненого із рідного краю московсько-большевицьким наїздником. Вона казала:

Я називаюсь Лідія Калюжна та живу в Англії вже два роки. Я народилась в Празі та перших моїх дев'ять літ провела в п'яти країнах: Чехословаччині, Польщі, Угорщині, Австрії та Німеччині, не маючи сталого дому в жодній із них. Мої батько та мати — це політичні еміґранти із Східньої та Західньої України та були рівнож змушені жити в п'яти різних країнах ще перед моїм народженням.

Українська Літературно-Мистецький Клюб
Ню Йорк 140 2 St.

ВІДКРИТТЯ СЕЗОНУ

Літературно - Мистецький Клюб в Ню Йорку відкриває свій новий осінньо-зимовий сезон 1953/4 в п'ятницю 4-го вересня ц.р. музично - вокальною і літературною програмою. Участь візьмуть: пані Вероніка Цегельська (спів) і Христина Чвартацька (фортепіян-соло). Іван Керницький і Микола Понеділок виступлять з своїми новими гуморесками. При фортепіяні пані Іванна Прийма. Початок в 7 год. Вдержана в легкому тоні розваги програма вечора є подумана як вступ до товариської гутірки у кімнатах ЛМКлюбу на поверсі, при чому Управа подбала про причепурення їх деякими новими „придбаннями": лямпи, фотелі тощо.

ТИЖДЕНЬ В СОЮЗІВЦІ

Несамовита спекота, що від неї задихаються мешканці міст, це тільки „вимріяна погода" в Союзівці. Тут бо ласкавий зефір подувом із тінистих лісів розганяє духоту. Тому відпочинківці люблються Союзівкою — полощуться ввесь день у басейні, опалюються і насправді лініюкують, що після праці та перевтоми є найкращим дозвіллям.

Гості в Союзівці здебільша тижневі, хоч дехто буває і довше. Та проте кожний тиждень має для тих тижневих гостей свій окремий „поділ години".

Він починається з понеділка. Тоді нові гості оглядають і розглядаються. Оглядають усе, що в головному будинку, Гостинниці та по інших будівлях, а розглядаються за знайомими, приятелями тощо. Увечорі збираються, звичайно, в залі Гостинниці, де п. Данило Слободян висвітлює свій фільм з подорожі по Флориді, Нюгемшер, Канаді, а також види і довкілля Союзівки, чим найбільше викликає зацікавлення.

Другий день, а саме вівторок присвячений прогулянці на гору „Маківку", звідкіля видно далеко й широко, туди де синіють верхи гір Кетскил і Адірондакс. Вихід і доступ на „Маківку", лагідний. Не диво, що й старші не відмовляються приймати участь у цій „туристичній експедиції", а не раз такий старший учасник чи учасниця перші доходять на шпиль і з цього приводу перші теж засідають, не без гордощів, на кам'яному фотелі, викутому з граніту.

На другий верх, „Лисоню", доступ щойно недавно промощений.

З тієї нагоди перші прогульковці уложили з кам'яних відламів піраміду з написом: „Лисоня, 1916-1953". Піраміда ще невелика, але з ініціятиви проф. Смаль-Стоцького — що кожний учасник прогулянки має до неї докласти камінь — вона зростає.

Учасників таких прогулянок небагато. Гостей манить здебільша вода в басейні, врешті вони остаточно лініють і навіть з нової іміграції є вже такі, що питаються — чи можна туди доїхати „карою"...

Поруч більших чи менших атракцій в Союзівці окремою приманою буває традиційна ватра кожного четверга. Тоді при вогні, де печеться кукурудза і бульба, несуться співи, гомінка розмова та жарти. Зокрема рідна пісня об'єднує душі давніх і нових, пришельців на вільну землю Вашингтона.

Коли трапляються між учасниками ватри пластуни, чи ті зі старших, що виховані на традиціях пласту, тоді ця ватра набирає окремого настрою.

Тиждень в Союзівці кінчиться п'ятницею, інакше „кіном" у залі „Веселки", та суботною імпрезою, себто концертом, або літературним чи веселим вечором.

На останню суботу не було, наміченої програми. Союзівка не сподівалась більше гостей, тому, що хор „Думка" аранжував свою прогулянку по „Гудзоні", яка звичайно, стягає багато учасників, які не могли б приїхати сюди. Але трапилась добра нагода, що й цим разом не обійшлося без суботнього вечора. В повороті з Канади поступила на Союзівку п. Галя Хамулова і справила гостям своїм співом ненадійний настроєвий симпозіон.

На залі була приявна пані Олена Вайзер, донька одного з перших і заслужених піонерів українського дорібку в Америці, о. Івана Констанкевича. Її привітав зворушливим словом ред. Л. Лепкий, а заля відгукнулась гучними оплесками.

Після програми, якою проводив ред. Л. Лепкий, за підчас якої говорив теж д-р Роман Осінчук, а саме про значення Союзівки як товариського і відпочинкового осередку, відбулась мила гутірка при столиках і танки. Загальну увагу звернула на себе п. Валентина Переяславець, бо тим разом танцювала серед інших пар на залі як звичайна гостя, радіючи всією душею з дозвілля на Союзівці.

Гарно пройшов останній суботній вечір. Ще довго, по півночі не розходились гості, а як розійшлися, то ще чути було на перехресті стежок гамір та співи. Хтось співав серенаду: „Спи спокійно тихим сном".

Зорилось небо над старими дубами, румянів задумчиво місяць, грали нічний свій хорал сверщики. В тому нагорі слушно завважив д-р Осінчук: „Так колись бувало і в нашому давньому Черчі".

А рано на другий день рушили гості довгою валкою авт до сусіднього Еленвіл на недільне Богослуження. Кінчився знову один тиждень в Союзівці.

ЗУАДКОМІТЕТ ПОЧИНАЄ НОВУ ПЕРЕСЕЛЕНЧУ АКЦІЮ

Слідуючі родини з Німеччини прохають американських українців допомогти їм переселитися до ЗДА на основі нового іміграційного закону з 1953 року.

Потрібно для цього забезпечення праці і мешкання або так звані ашуранси.

(Продовження)

Козачишин Петро, Катерина, Анна, Марія, Янка;
Козлюк Володимир, Феліцата, Іван;
Кучер Олена, Роман, Марія.
Кучвал Іван, Катерина, Орися, Іван;
Кукурудз Роман;
Кузмич Іван, Ксеня, Славко, Теодор;
Кузнецов Микола, Зіна, Віктор, Михайло, Володимир;
Лакомченко Василь;
Легедза Нестор, Анна, Ядвіга;
Левченко Володимир, Еріна, Ґригорій, Сильвія;
Литвин Филип;
Магала Григорій, Анна, Карло, Гюнтер, Едельтраут;
Макогін Іван, Емма, Йосип, Інгрід, Єлисавета;
Мельченко Тимофій, Євгенія, Віктор, Норберт, Олександер;
Міняйло Василь;
Міщенко Володимир, Єлисавета, Роза, Клавдія, Володимир.
Моторін Олена, Ольга, Лідія;
Мозолюк Микола, Іванна;
Михальський Стефан;
Менчин, Антон;
Нечипоренко Євгух;
Пархомик Теодор, Емма, Текля, Марія, Василь;
Ласічний Ігор, Надя, Зоя, Віра, Люба;
Павличо Михайло;
Петросаняк Василь, Антоніна;
Петухів, Іван;
Піка Володимир;
Поколюк Володимир;
Прокопенко Яків, Ельфрида, Ірмгард;
Пушкар Василь, Анна, Дмитро, Володимир, Петро;
Роман Михайло;
Сікорська Марія;
Сенчишак Микола;
Сташишин Ольга;
Стронціцький Андрій;
Шиян Андрій;
Ткаченко Михайло, Ельфрида, Соня, Бригіта;
Чекригин Василь, Анна, Йосиф, Віра;
Тимочко Галина;
Врублівська Галина;
Вуйцик Стефан, Беті, Кароля, Ірина;
Зубенко Карло, Лена.

ЛИСТА Ч. 2.

Бішко Петро, Еріка;
Влаченко Оксана, Ніна, Надія;
Бортник Сафран;
Бубліч Михайло, Софія;
Володимир Чайковський;
Василь Федитник, Текля;
Іван Гаврилишин, Олена, Евген, Михайло; Гіряк Іван; Глошик Василь, Анна Едмунд;
Голух Вячеслав, Марія, Евген, Любомир;
Горшчарук Петро, Парася, Петро;
Грищук Василь, Евдокія;
Грищук Василь, Єгенія, Анна, Марія;
Іванюк Микола;
Іващук Дмитро;
Ящишин Стефан, Олена, Орина, Юліян, Марія;
Катрищець Микола, Еммі, Волфганг, Ельжа;
Кліневська Марія, Валентина, Віктор;
Кокош Стефан;
Комарницький Мартин;
Коновська Ніна;
Коновський Петро;
Корнбергер Омелян, Гефа, Гайдемарія;
Костів Богдан; Уршуша, Клавс, Володимир;
Коваленко Дмитро, Маргарета;
Ковальчик Теодор, Софія, Ярослав, Володимир;
Козачик Петро, Агнес;
Учеренко Василь, Марія, Микола;
Литвиненко Медіслав;
Лопа Іван, Дора;
Мельник Мирон, Михайло;
Лишик Михайло;
Музика Дмитро;
Назарійчук Іван, Наталія, Люба, Марія;
Пастух Осип, Іванна;
Піпіль Василь, Катерина;
Пюнковський Іван, Катерина, Марія, Франко, Мілька, Софія, Микола;

Щоб запевнити приїзд цим родинам, треба, щоби американський громадянин підписав заяву, що він має працю і мешкання для нових імігрантів та займеться їх приміщенням у ЗДА.

Всі інші заходи зробить ЗУАДК.

Зголошення і запити просимо слати до головного офісу ЗУАДК.

United Ukrainian American Relief Committee, Inc.
P.O. Box 1661, Phila. 5, Pa.
Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Управа Т-ва ім. Д. Вітовського відд. 301 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 6. вересня 1953 р. в залі при церкві св. Володимира, 2238 W. Cortez St., о год. 12:30 в полудне. Просимо всіх членів взяти якнайчисленнішу участь і використати збори для вплати вкладок. — Управа.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата відд. 217 подає до відома всім членам, місцевим і позамісцевим, що місячні збори відбудуться в неділю, 6. вересня, о год. 2. по -пол., коло церкви. Буде спільна знимка всіх членів, яка буде поміщена в Ювілейній Книзі УНСоюзу в 60-ліття його заснування. Просится до знимки також привести своїх дітей, які є членами УНСоюзу. — А. Іванів, фін. секр.

Посмертні Згадки

МИКОЛА ВЕРЧИН, член відд. 204 УНСоюзу помер 29. серпня 1953 р. в 49 році життя. Покійний родився в селі Сароминцях, пов. Скалат, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Софію, дочку Адріянку та 3 братів, Михайла Івана й Гринька. Похорон відбудеться в середу, о год. 9-ій рано з похоронного заведення Петра Яреми до церкви св. Володимира на 14 вул., відтак на цвинтар „Оливна Гора". — В. Н. П.!

Секр. відд.

КАТАРИНА ТИНДИК, довголітня членкиня Т-ва Володимира відд. 179 УНСоюзу в Ст. Луїс Мо., померла 17. серпня 1953 р., по довгій недузі, в 76 році життя. Покійна родилася в селі Рава Руська, Галичина, Україна. Полишила в смутку сина Івана, дочку Марію, зятя, невістку і внуків. Похорон відбувся з похоронного заведення до укр. грек. кат. церкви, а відтак на цвинтар, Резорекшин. — В. Н. П.!

Мих. Парацак, секр.

АНДРІЙ ЗАЯЦЬ, член 146 відд. УНСоюзу в Дітройт, Міш., помер трагічною смертю 19. липня 1953 р. Покійний родився 4. травня 1926 р. в селі Іванівка, пов. Скалат. Полишив горе прибиту дружину Софію та дві тітки, а в краю Родичів та сестру. Похорони відбулись 25. липня на Оліветі цвинтарі. — Родина дякує Приятелям, Знайомим та Членам Т-ва за участь в похоронах, Служби Божі й квіти, а УНСоюзові за скоре виплачення запомоги. — В. Н. П.!

С. Хомяк, секр.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри їдейних українських працівників.

Похоронені надії на австрійський договір

Лондон. — В міністерстві закордонних справ відбулося коротке засідання, що його назвали „похороном усяких надій на швидкий договір у справі Австрії". Ці надії вбила в суботу відповідь СССР, який знову відмовився взяти участь в нараді заступників міністрів закордонних справ 4-ох великодержав, що приготовляли текст договору про мир з Австрією. Порозуміння у справі Австрії та підписання мирного договору з нею було одною з передумов Заходу щодо „діл" а не „слів" у новій совєтській „мировій" кампанії.

● **Мадярщина стала першим** совєтським сателітом, що відновив дипломатичні взаємини з тітовською Югославією. — Шандора Курінского призначено на мадярського амбасадора в Белграді.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Чергові місячні СХОДИНИ ЧЛЕНІВ

ньюйоркського Відділу ОбВУА відбудуться **В СУБОТУ, 5-го ВЕРЕСНЯ** ц.р. о год. 7-ій увечорі в приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу.

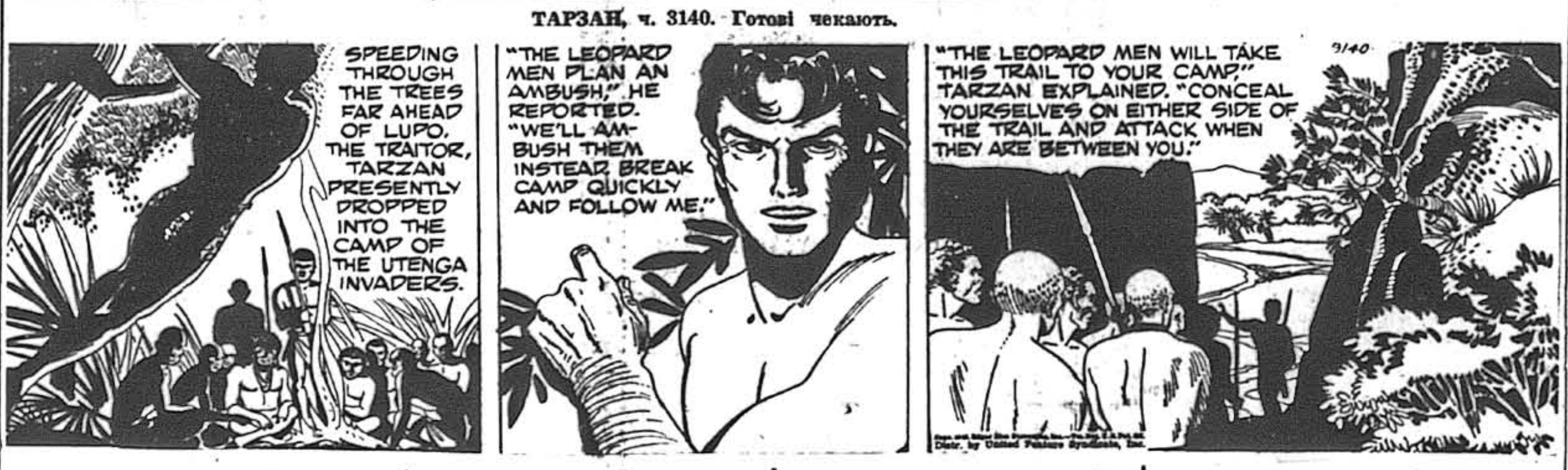
ГенШтабу генерал-поручник Павло Шандрук прочитає доповідь п.н.: „Політична та мілітарна ситуація в світі й проблема державности України".

Прияявність усіх членів обов'язкова, гостям раді.

Того ж дня в год. 6-ій вечора **ЗАСІДАННЯ** Управи, Контрольної Комісії та Товариського Суду для вирішення дуже важливих справ.

Управа ОбВУА — Відділ у Ню Йорку.

ТАРЗАН, ч. 3140. Готові чекають.

Поспішаючи між деревами далеко перед зрадником Люпом, Тарзан незабаром скочив до табору напасників ютенгів.

— Леопардолюди плянують наскок — доносив він. — Замість того ми наскочимо на них. Швидко звивайте табір та йдіть за мною.

Леопардолюди будуть йти цим шляхом до вашого табору — вияснював Тарзан. Притаїться по боках шляху і нападайте на них, коли вони будуть між вами.